

KES KUULUVAD

Ajakirjanduses on sageli juttu eesti emigrantide elust ja nende ladviku tegevusest. Ajalehes «Kodumaa» nr. 6 k. n. on avaldatud artikkel «Kellele olete usaldanud oma laste kasvatamise?» Selles on juttu ühest Bradfordis elutsevast agarast seltskonnategelasest Ernst Luugist. Kes on see mees, missuguste mõrtsukategudega ta on hakkama saanud? Nendele küsimustele annab nimetatud artikkel selge vastuse. Et Ernst Luuk elas ning tegutses fašistliku okupatsiooni ajal Virumaal, siis avaldame allpool artikli «Kellele olete usaldanud oma laste kasvatamise?»

Niisuguse küsimuse tahaks esitada Bradfordi ingllastest ja eestlastest lastevanematele. Ent otsustagu nad ise!

Bradfordis on agara seltskonnategelasena tuntud Ernst Luuk. Ta on Ingliseaue Eestlaste Ühingu abiesimees; sama ühingu haridustoimkonna esimees, Hothorpe Halli laste suvekodu juhataja, Bradfordi «Eesti Kodu» juhatusel, luge, Bradfordi laste täienduskooli juhataja, segakoori «Kungla» juht. Ernst Luuk töötab maemaatikaõpetajana ka kohalikus inglise koolis. Miks kirjutame me temast?

* * *

Küllastasin mõned päevad tagasi Virumaal paiku, kus Ernst Luuk fašistliku okupatsiooni ajal elas ning tegutses, kohtusin mitmete inimestega, kes mäletavad hästi Luuki.

Sõjasuvi 1941. a. Eesti rahvas astus, relv käes, võitlusse fašistlike anastajate vastu. Ernst Luuk, kes töötas tollal Tudu metsapunkti, eelistas aga koos oma paari mõttekaaslasega metsa pageda ning röövli kombel, selja tagant, tulistada neid, kes fašistide vastu välja astusid.

Ada Maldre, kes tollal töötas samuti Tudu metsapunkti, meenus.

«Kui fašistid 9. augustil 1941. aastal jõudsid Tudusse, tuli

Ernst Luuk koos oma meestega metsast välja ja hakkas kohe «kohut mõistma». Ta organiseeris «Omakaitse» staabi ja Tudu koolimajja kohtu, hakates ise «Omakaitse» juhiks ja kohunikuks.» Ka Ada Maldre võttis Luuki kinni, kuid tal õnnestus ühe mehe abiga põgeneda. Sel mehel endal aga läks

see maksma elu, sest Luuk laskis ta tappa.

Johannes Aas jutustas:

«Omakaitse» lõi Tudus komisjoni, kes areteeris inimesi. Komisjoni esimeheks oli Ernst Luuk, liikmeteks Agu Part, Evald Makats ja Leonhard Mänd. See komisjon siis otsustas, kes oli «süüdi», kes mitte.

Ernst Luugi üheks esimeseks ohvriks oli 17-aastane Helmut Allikvee, kes oli valla noorte organisatooriks. Sellest jätkus Luugile, et Helmut Allikveed Tudu metsas maha lasta. Ent tollast oli praegusele noorsootegelasele ja kasvatajale Ernst Luugile veel vähe. Ta käskis areteerida kogu Allikveede perekonda — Helmut Allikvee isa Karli, ema ja õed-vennad — 9-aastase Hansu, 12-aastase Mannu ja 15-aastase Vaike.¹

Nad kõik, kaasa arvatud ala-

ealised lapsed, tapeti Ernst Luugi isiklikul osavõtul Roela vallas.»

Sellest tapatalgust osavõtja. Nõukogude kohtuorganite poolt süüdi mõistetud Artur Käba tunnistas järgmist:

«1941. aasta augustis tulin ma ühel õhtul Rudolf Lossi talu Roela vallas Risti külas. Sel päeval veeli talus sõnnikut. Seda tööd tegid vahialused Karl Allikvee, tema naine ning nende kolm alaealist last, Nikolai Orlov ja Maasika-nimeline mees Tudu külast. Lossi talus oli mitu «Omakaitse» meest, nende hulgas ka Ernst Luuk, Eduard Lauri, Evald Lehtla jt.

Lossi tegi ettepaneku õõbida tema juures. Ka areteeritud jäid õõseks tallu ning nad paigutati kööki.

Me jõime õõ läbi. Ioomingu ajal tehti otsus Allikveede pere-

kond ja Maasikas koidikul maha lasta ning mulle tehti ettepanek mahalaskmisest osa võtta.

Koidu ajal aratas Lossi Allikveed ja nende lapsed ning Maasika, ja meie — mina, Artur Käba, Ernst Luuk, Rudolf Lossi... ja veel kaks «Omakaitse» meest Tudust, keda ma ei tundnud, — läksime neid maha laskma.

Allikveede perekond lasti maha umbes 2 km Lossi talust eemal, 22. metsakvartali rajoonis. Maasikal õnnestus mahalaskmispaigast põgeneda.»

Kohalik rahvas mäletab, kuidas mahalaskmispaigast põgene-

ma saanud Tudu kooperatiivi endine raamatupidaja Maasikas, kes varjas end pärast seda Oonurmes, jutustas Allikveede pere loomalikust tappimisest. See juht ulatus tol korral ka Ernst Luugi kõrvu. Tema korraldusel tabati Maasikas Oonurmes. Et kõrvaldada oma kuriteo tunnistaja, laskis ta Maasikale Tudu surruaia taga metsas kuuli pähe.

Need on vaid üksikud killud Ernst Luugi verisest eluloost Tudu perioodil.

Et pääseda eemale oma vere-tööde paigast, avaldas Ernst Luuk soovi enda ülevõimiseks Kundasse «Omakaitse» pataljoni ülemajandandiks.

Ka Kundas ajasin ma mitme inimesega juttu ning kellelgi polnud Ernst Luugist midagi head pajulada.

Pensionär suur. Ojamees võrus

fašistliku okupatsiooni ajal üle kahe aasta vanglas. Kui tal õnnestus sealt vabaneda ning ta hakkas end varjama, ajas Ernst Luuk teda jällegi taga, et treltide taha toppida.

Üle kahe ja poole aasta istus fašistide vanglas ka põline kundalane Mihhail Zahharov. Seda loetelu võiks veelgi jätkata, kuid see ei lisa Ernst Luugi portreele enam midagi olulist, sest kõigest eespool öeldust piisab Inglismaa Eestlaste Ühingu abiesimehe iseloomustamiseks, sellesama ühingu abiesimehe iseloomustamiseks, kuhu kuuluvad mõrtsukad Ain Ervin Mere ja Erich Rätsep, vana spioon August Torma jt.

* * *

Ernst Luuk armastab praegu küeldada, et ta koos naise ja kahe tütrega elab oma majakeses (45, St. Paul's Rd., Bradford 8, Yorks.) õnnelikku perekonnaelu.

Kas ei tumesta siis tema õnne Karl Allikvee ja tema naise, nende laste Helmuti, Vaike, Mannu ja Hansu vari, Maasika ja paljude teiste vari, kellelt ta võttis elu? Ka nemad tahtsid õnnel

Kas ei tule tal meelde tema naine Elsa-Elise ja tütar Aivi, kelle ta kodumaalt põgenedes rinnutapsena maha jättis?

Kas ei meenu talle tema naine Elsa-Miralda ja poeg Ülo, kes Lääne-Saksamaal elavad?

Kellele olete usaldanud oma laste kasvatamise? küsin ma teilt, Bradfordi ingllastest ja eestlastest lastevanemad

H. SALU